ny folder tønder til tryk 15 x 29,7_Layout 1 17/06/15 12.40 Side 1

Med Wegner i Tønder

Mit Wegner in Tondern · With Wegner in Tønder

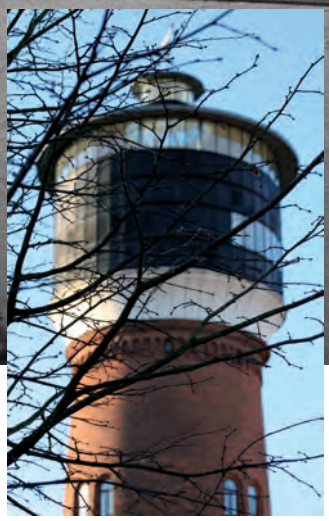

DK D GB

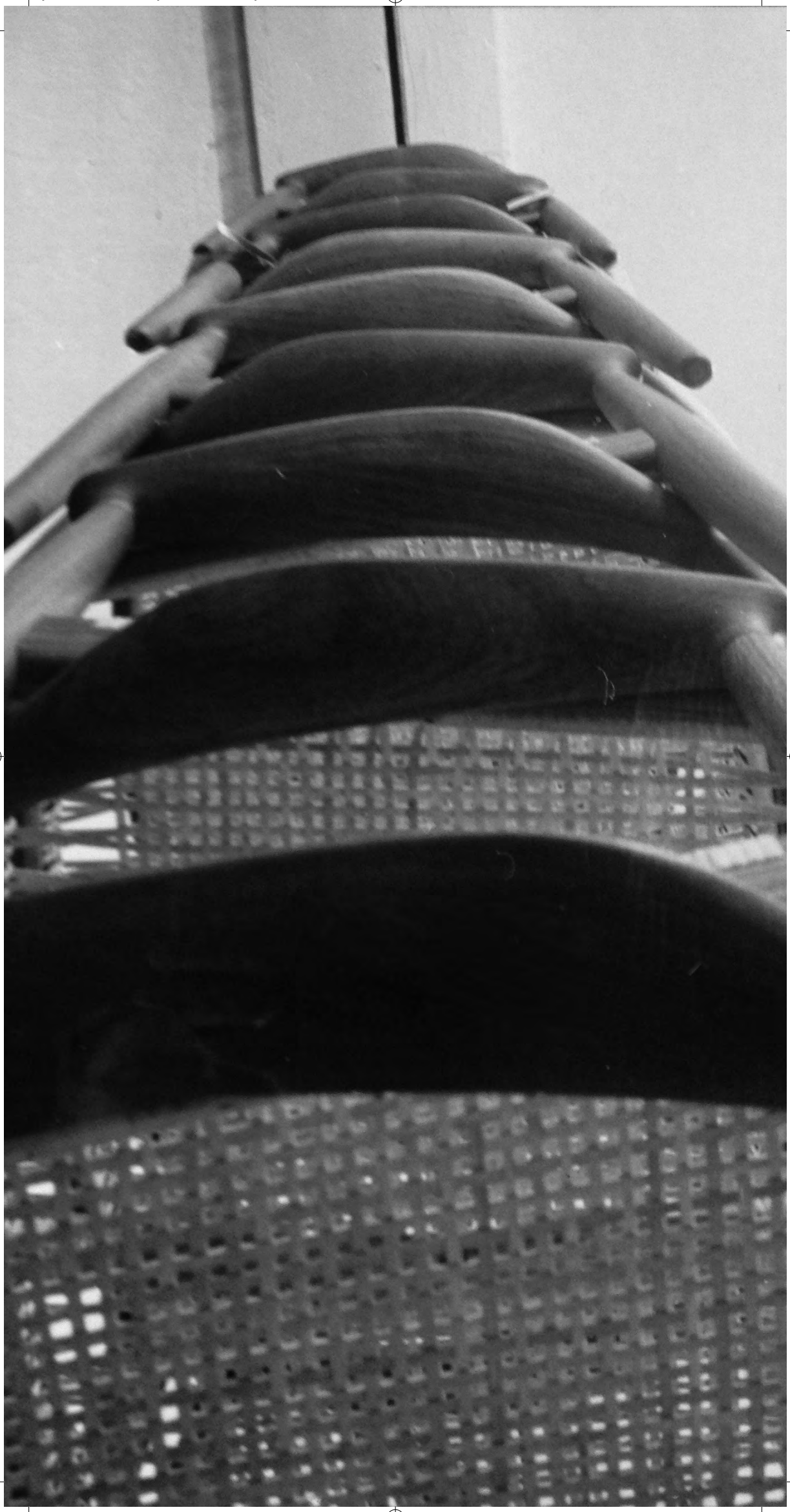

ny folder tønder til tryk 15 x 29,7_Layout 1 17/06/15 12.40 Side 3

”Selv opfatter jeg stadig mig selv som sønderjyde (...) I Vestslesvig føler jeg, at jeg har min kulturelle baggrund. Færdes jeg i Tønder og på kommandørgården på Rømø, kan jeg ikke undgå at føle, at jeg står i gæld til de gamle håndværkere, der lavede så mange smukke brugsting hernede.”

Hans J. Wegner

Hans J. Wegner blev født i Tønder i 1914. Som 21-årig blev han soldat på Sjælland, hvilket bragte ham til hovedstaden. Han flyttede aldrig tilbage til Sønderjylland, men der er ingen tvivl om, at opvæksten i Tønder - hele barndommens og ungdommens land – fik afgørende betydning for den store designer, han sidenhen blev.
På kortet over Tønder by kan du finde nogle af de steder, som havde betydning for Wegner og som han formodentlig selv ville have vist os og forklaret os om, hvis han var i live i dag.

Venner af Kunstmuseet i Tønder

”Selbst betrachte ich mich noch immer als Sønderjyde (...) In Westschleswig liegt mein kultureller Hintergrund. In Tondern und im Kommandørgården auf Rømø habe ich das Gefühl, das ich bei den alten Handwerkern, die so viele schöne Gebrauchsgegenstände hervorbrachten, in der Schuld stehe.“

Hans J. Wegner

Hans J. Wegner wurde 1914 in Tondern geboren. Im Alter von 21 Jahren kam er als Wehrdienstpflichtiger nach Seeland, was ihn in die dänische Hauptstadt führte. Er zog nie nach Westschleswig zurück, aber das Land der Kindheit und der Jugend war für den späteren Designer von entscheidender Bedeutung.
Auf der Stadtkarte über Tondern kannst du einige der Stellen finden, die für Wegner von Bedeutung waren und über die er wahrscheinlich selbst erzählt hätte, wäre er heute noch am Leben.

Freunde des Kunstmuseet i Tønder

”I regard myself as a native of Southern Jutland. I feel that my cultural heritage is rooted in Western Slesvig. When walking around in Tønder or visiting the old Sea Captain’s Cottage on Rømø I can not help but feel indebted to the artisans of the past who created the many beautiful handcrafted artefacts from this region.”

Hans J. Wegner

Hans J. Wegner was born in Tønder in 1914. At the age of 21 he fulfilled his military service on Zealand and thus came in contact with the capital city of Copenhagen. He never moved back to Southern Jutland after that. Yet there is no doubt that his upbringing in Tønder, as well as the landscape of his childhood and youth, had an important influence on the designer that he would later become.
Over the map of the city of Tønder you can find sites that were of special significance to Wegner. These are places that Wegner most likely would have pointed out and described to us if he were alive today.

Friends of the Art Museum in Tønder

ny folder tønder til tryk 15 x 29,7_Layout 1 17/06/15 12.40 Side 4

1 Wegners fødehjem
Wegners Geburtshaus
Wegner's Birthplace And Childhood Home

De første 19 år af sit liv boede Wegner i dette hus sammen med sin mor Nicoline, der gik hjemme, sin far Peter, der var skomager, sin bror Heini, sin bedstemor Johanne Marie, en kusine, en svend og en læredreng.
En karnap er forsvundet, men ellers ser huset ud som for 100 år siden.
Faren havde skomagerværksted ud til den bagvedliggende gård og loftet blev brugt til at opmagasinere skind til skoene, men også til at hænge skinker til tørre.

(D)
Die ersten 19 Jahre seines Lebens verbrachte Wegner in diesem Haus zusammen mit seiner Mutter Nicoline, die zu Hause arbeitete, seinem Vater Peter, der Schuhmacher war, mit seinem Bruder Heini, seiner Großmutter Johanne Marie, einer Kusine, einem Gesellen und einem Lehrjungen.
Ein Erkerfenster fehlt, sonst sieht das Haus so wie vor hundert Jahren aus.
Der Vater hatte seine Schusterwerkstatt zum dahinterliegenden Hof hinaus, der Boden wurde dazu benutzt, Leder für die Schuhe aufzubewahren und Schinken zum Trocknen aufzuhängen.

(GB)
For the first 19 years of his life Wegner lived in this house.
He lived there together with his mother Nicoline who was a housewife and his father Peter who was a shoemaker. Wegner's brother Heini and his grandmother Johanne Marie and a cousin also lived there. Besides the Wegner family there lived a journeyman shoemaker and an apprentice at Smedgade 12.
The house looks much the same as it did 100 years ago except for a bay window which has since been removed. Wegner's father had his shoemaker workshop out back in the courtyard. The attic of the house served as a storage space for leather for shoes. It also functioned as a place to hang and cure hams.

ny folder tønder til tryk 15 x 29,7_Layout 1 17/06/15 12.40 Side 5

2 Værksteder
Werkstätten
The Workshops

Den omstændighed, at faren havde et skomagerværksted, som lå i privatboligen, var af stor betydning for Wegner. Her kom han fra han kunne kravle og lærte bl.a. at slå søm i og bruge en kniv i forskellige materialer.
Men faren var ikke den eneste håndværker, Wegner kendte. Der lå flere værksteder i nabolaget, hvor det var naturligt for både Wegner og broren at komme. De kendte de mænd, der arbejdede der, og Wegner har senere fortalt, at han tidligt fandt ud af 'at aflure deres snilde'. Han var fascineret af at se, at ting blev til mellem hænderne på en voksen.
Da han selv forsøgte sig, var der ingen tvivl om, at han især havde evner for at arbejde i træ.

(D)
Dass die Schusterwerkstatt des Vaters in der Privatwohnung lag, war für Wegner von großer Bedeutung. Schon, als er noch im Krabbelalter war, kam er in die Werkstatt und lernte, wie man Nägel einschlägt und ein Messer an verschiedenem Material benutzen kann.
Der Vater war nicht der einzige Handwerker, den Wegner kannte. Es gab mehrere Werkstätten in der Nachbarschaft, die Wegner und sein Bruder oft besuchten. Sie kannten die Leute, die dort arbeiteten und Wegner hat später erzählt, wie er ihnen etwas „abgucken" konnte. Er war beeindruckt davon, wie die Dinge in den Händen eines Erwachsenen entstanden. Er versuchte es auch selbst und besonders bei der Arbeit mit dem Holz zeigte er sein Können.

(GB)
The fact that Wegner's father had his shoemaker workshop in connection with the family home was of great importance to Wegner.
From his earliest childhood Wegner learned how to use tools; from hammering nails to carving with a knife in various materials. His father was not the only craftsman with whom Wegner was familiar. There were a number of other workshops in the neighborhood. It was quite natural for Wegner and his brother to visit these workshops. They were well acquainted with the men who worked there. Wegner would later recount that from an early age he enjoyed watching these craftsmen closely in order to pick up the tricks of their trade. He was fascinated by how things were made by hand and shaped by these adults. When he started making things himself there was no doubt that he was especially talented working with wood.

ny folder tønder til tryk 15 x 29,7_Layout 1 17/06/15 12.40 Side 6

3 Kirketårnet
Der Kirchturm
Church Tower

Lige overfor Wegners hjem lå kirkepladsen. Brødrene gik i søndagsskole, men familien var ikke specielt religiøs. Det mest spændende ved kirken var at komme med graveren op i tårnet og hjælpe ham med at ringe med klokken.
Kirketårnet spillede også en vigtig rolle for mor Nicoline under Første Verdenskrig, da hun her gemte sine skinker for tyskerne, når de var tvunget til at overdrage mad til hæren.

(D)
Dem Haus Wegners gegenüber lag der Kirchenplatz. Die Brüder besuchten die Sonntagsschule, die Familie war aber nicht besonders religiös. In der Kirche war es spannend, mit dem Kirchendiener in den Turm zu kommen und ihm beim Glockenläuten zu helfen.
Der Kirchturm war auch für die Mutter Nicoline wichtig, denn im Ersten Weltkrieg versteckte sie hier die Schinken, die man sonst an das Heer abliefern musste.

(GB)
Just across from Wegner's home lies the church square. The Wegner brothers dutifully attended Sunday School. But the family itself was not particularly religious. The most exciting thing about the church was climbing up to the church tower with the sexton and help him ring the church bells.
The church tower also played an important role for his mother Nicoline during the first World War. It was here that she hid her cured hams from the Germans when they were supposed to surrender their provisions to the German army.

ny folder tønder til tryk 15 x 29,7_Layout 1 17/06/15 12.40 Side 7

4 Tønder Statsseminariums øvelsesskole
Die Schule am Lehrerseminar
Tønder State Elementary School

Wegner blev født på et tidspunkt, hvor Tønder stadig var en del af det tyske rige. Familien Wegner var dog dansksindet, talte dansk og børnene blev da også sendt i dansk skole. Den lå i anlægget mellem Vidågade og Østergade.
Wegner var pligtopfyldende, men ingen mønsterelev. Den oplevelse, der gjorde størst indtryk på ham fra skoletiden, var mødet med den meget unge lærer Marius Jacobsen.

(D)
Wegner wurde zu der Zeit geboren, als Tondern noch ein Teil des deutschen Reiches war. Die Familie Wegner war aber dänisch gesinnt, sie sprach Dänisch und die Kinder besuchten die dänische Schule in der Anlage zwischen der Vidågade und der Østergade.
Wegner war pflichttreu, aber kein Musterschüler. Was ihn in seiner Schulzeit am meisten beeindruckte, war der ganz junge Lehrer Marius Jacobsen.

(GB)
Wegner was born at the time when Tønder was still subject to German rule before the re-unification of Denmark. The Wegner family were Danish sympathizers. They spoke Danish and sent their children to Danish school. The school was located in the park between Vidågade and Østergade.
Wegner was conscientious in school but hardly a model student. The most important experience of his school years was his meeting with the young school teacher Marius Jacobsen.

ny folder tønder til tryk 15 x 29,7_Layout 1 17/06/15 12.40 Side 8

5 Marius Jacobsens hjem
Bei Marius Jacobsen zu Hause
The Home of Marius Jacobsen

Marius Jacobsen var kun i begyndelsen af sine 20'ere, da han blev lærer for Wegner. Han samlede på sommerfugle og har måske inviteret sine elever til at komme og studere sin samling. I hvert fald mente Wegner, at det var Marius Jacobsen, der lærte ham at se - underforstået at opdage strukturer, linjeforløb og farvesammensætninger.
Lærerens hjem i Søndergade 36 stod altid åbent, og det betød omsorg og varme for mange børn, hvis familier havde været ramt af materielle eller menneskelige tab under Første Verdenskrig. Wegner værdsatte især Marius Jacobsens menneskelighed.
Frem til sin død i 1991 ringede den gamle lærer hvert år til Wegner på dennes fødselsdag den. 2. april.

(D)
Marius Jacobsen war Anfang seiner Zwanziger, als er für Wegner Lehrer wurde.
Er sammelte Schmetterlinge und hat vielleicht seine Schüler eingeladen, seine Schmetterlingssammlung zu sehen. Wegner meinte jedenfalls, dass Marius Jacobsen ihm das Sehen beigebracht hätte – Strukturen, Linien und Farbkombinationen zu entdecken.
Das Haus des Lehrers in der Søndergade 36 war stets offen. Das bedeutete Wärme und Geborgenheit für viele Kinder aus den Familien, die während des Ersten Weltkrieges materielle oder menschliche Verluste erlitten hatten. Besonders schätzte Wegner die Menschlichkeit von Marius Jacobsen.
Bis zu seinem Tode im Jahr 1991 telefonierte der alte Lehrer jedes Jahr mit Wegner zu dessen Geburtstag am 2. April.

(GB)
Marius Jacobsen was only in his early twenties when he became Wegner's teacher.
He collected butterflies and most likely invited the students to his home so that they could study his collection. Wegner claimed that it was Marius Jacobsen who actually taught him how to see. In other words he showed Wegner how to observe structure, the flow of lines and the arrangement of color.
The teacher's home at Søndergade number 36 was always open and welcoming. It was a place of solace and warmth for the children of families who suffered material and human loss during World War I. Wegner placed great esteem on the elemental humanity of Marius Jacobsen.
Until his death in 1991 Wegner's old teacher always telephoned him every year on his birthday on the 2nd of April.

ny folder tønder til tryk 15 x 29,7_Layout 1 17/06/15 12.40 Side 9

6 Fritid
Freizeit
Leisure Time

Wegner forblev glad for vand hele livet, og da han var barn, var Vidåen et helt særligt sted for ham, når han ikke var i skole. Her løb han på skøjter om vinteren og sejlede i selvbyggede kajakker om sommeren.

Han var en stor drømmer som barn og gik også ned til Vidåen, når han havde brug for at være alene og lade fantasien flyve. Ofte tog han en kniv og et stykke træ med og skar sig noget legetøj, der senere blev til figurer. I de tidlige teenageår ville Wegner sågar være billedskærer, når han blev voksen.

(D)
Wegner hatte sein Leben lang Freude am Wasser. Wenn er nicht zur Schule war, machte die Wiedau für ihn etwas ganz Besonderes aus. Hier lief er Schlittschuh im Winter und ruderte im Sommer im selbstgebauten Kajak. Als Kind war Wegner ein Träumer und ging auch dann an die Wiedau, wenn er allein sein und seiner Phantasie freien Lauf geben wollte. Oft schnitzte er mit seinem Messer Spielzeug und Figuren aus Holz. In den frühen Teenager-Jahren wünschte er sich, als Erwachsener Holzschnitzer zu werden.

(GB)
Wegner was fond of recreational areas near the water throughout his lifetime.
As a child the Vidå stream was a favorite place of his when he was not attending school. During the winters he skated on it; and in the summers he would sail on it with a kayak that he built himself.
Wegner was something of a dreamer as a child. He would often go down to the Vidå stream in order to be alone and to give free reign to his imagination. He often took a knife and some wood with him and would whittle toys that took the shape of figures.
In his early teenage years Wegner dreamed of becoming a wood carver when he became an adult.

ny folder tønder til tryk 15 x 29,7_Layout 1 17/06/15 12.40 Side 10

7

Stahlberg
Stahlberg
Stahlberg

Wegner kom i lære som snedker, da han var 14 år gammel. Hans læremester var H. F. Stahlberg i Vestergade 44. Der var endnu ikke bygget på Kongevej, så Wegner huskede, at han kunne nyde udsigten ud over marsken fra værkstedet.
Stahlberg havde ry for at være skrap, men Wegner fik aldrig skældud. Han kunne sit arbejde og var endda ked af det, når arbejdsdagen var omme.
Værkstedet lavede både møbler og ligkister. Træet blev købt ved trælasten, forarbejdet i Vestergade og det færdige produkt blev trukket på en tohjulet kærre ud til kunden efter fyraften.
Wegner blev udlært snedker lige omkring sin 18-års fødselsdag i 1932.

(D)
Als er 14 Jahre alt war, kam Wegner in die Tischlerlehre. Sein Lehrmeister war H.F. Stahlberg in der Vestergade 44. Der Kongevej war noch unbebaut und Wegner erinnerte sich noch, wie er die Aussicht von der Werkstatt über die Marschgebiete hinaus genießen konnte.
Man sagte über Stahlberg, er könne streng sein, Wegner merkte nicht viel davon, denn er beherrschte seine Arbeit, ihm kam der Arbeitstag oft zu kurz vor. In der Werkstatt wurden Möbel und Särge hergestellt. Das Holz wurde im Holzgroßhandel gekauft, in der Vestergade verarbeitet und das fertige Produkt wurde nach Feierabend auf einer zweirädrigen Karre zum Kunden gebracht.
Wegner wurde 1932 als fast 18-jähriger als Tischler ausgelernt. Auf seinem Prüfungszeugnis steht ug = sehr gut.

(GB)
Wegner was 14 years old when he began his apprenticeship as a cabinetmaker. He served his apprenticeship at master cabinetmaker H. F. Stahlberg's workshop at Vestergade 44.
Wegner remembered how much he enjoyed the view from the workshop which overlooked the marshland. At that time there were, as yet, no buildings on Kongevej.
Stalhberg had a reputation for being rather harsh. Yet Wegner never received a scolding from him. Wegner was quite good at his work. He enjoyed his tasks and was even a little sad when the workday was finally over. The Stahlberg workshop produced furniture and wooden coffins. The wood was purchased at the local lumber yard; and the products were manufactured at Vestergade 44. The finished products were loaded onto a two wheel cart and hauled to customers after closing time.
Wegner finished his apprenticeship as a cabinetmaker around the time of his 18th birthday in 1932. He received a top grade on his journeyman cabinetmaker's certificate.

ny folder tønder til tryk 15 x 29,7_Layout 1 17/06/15 12.40 Side 11

8 Den første stol
Der erste Stuhl
The First Chair

Paimo-Stolen, 1931-32

I sin tid som snedkerlærling nøjedes Wegner ikke med at lave møbler for andre, han tegnede og udførte også sin helt egen stol. Den første i en perlerække på over 500 stk. I et interview i en avis antydes det, at det skete i 1929, hvor Wegner kun var 15 år, men journalisten kan selvfølgelig have opfattet noget forkert. Det vides derfor ikke med sikkerhed, hvornår stolen blev lavet. Designet er meget moderne. Faktisk så moderne at hvis stolen var lavet i 1929, så var Wegner flere år forud for lignende ikonlænestole med et svævende sæde og et stel i stedet for ben som fx Marcel Breuers S35 fra samme år, Thonet designs S411 fra 1932 tillige med Alvar Aaltos Paimiostol fra 1931-32!

(D)
Als Tischlerlehrling machte Wegner nicht nur Möbel für andere, er entwarf und stellte seinen ganz eigenen Stuhl her. Den ersten in einer Perlenreihe von mehr als 500 Stück.
Aus einem Zeitungsinterview geht hervor, dass dies schon 1929, als Wegner erst 15 Jahre alt war, stattfand. Vielleicht liegt dem ein Missverständnis zugrunde. Man weiß nicht genau, wann er seinen ersten Stuhl herstellte.
Es ist von modernem Design die Rede. Stammt der Stuhl tatsächlich aus dem Jahr 1929, wäre Wegner ähnlichen ikonographischen Stühlen mit Schwebesitz und Gestell statt Beinen um einige Jahre voraus (z.B. Marcel Breuers S35 aus dem Jahr 1929, Thonet designs S411 (1932) und Alvar Aaltos Paimio-Stuhl (1931-32).

(GB)
During his period as an apprentice cabinetmaker Wegner did not only produce furniture for the workshop. He also designed and produced his first original chair. The first in the row of 500 great chair designs.
In one newspaper interview Wegner was quoted saying that his first chair was designed in 1929 when he was 15 years old. The journalist here might have misunderstood what Wegner said in regard to the actual date of this chair. Thus it can't be known with absolute certainty when Wegner's first chair was actually produced.
The design itself is quite modern. It is so modern, in fact, that if the chair was produced in 1929 then Wegner was far ahead of his time in regard to the design of other iconic armchairs. Its suspended seat and its frame resembles Marcel Breuer's S35 chair from the same year. It also looks like Thonet's Design Team's S411 from 1932; or even Alvar Aalto's Paimio Chair from 1931-1932!

ny folder tønder til tryk 15 x 29,7_Layout 1 17/06/15 12.40 Side 12

9 Østergade 6
Østergade 6
Østergade 6

Da Wegner var blevet udlært snedker, fik han med det samme arbejde hos Stahlberg trods en generel høj arbejdsløshed.
Han boede stadig hjemme og flyttede da også med familien hen i Østergade 6, hvor faren fik et nyt skomagerværksted i de lokaler, der også i dag vender ud imod kirkepladsen.
Her boede han, indtil han i 1935 fyldte 21 år, hvorefter han blev værnepligtig i hæren. Kasernen, Wegner blev tilknyttet, lå i Høvelte i Nordsjælland.
Soldatertiden sluttede allerede i november 1935, men Wegner vendte aldrig tilbage til Tønder. Han var blevet optaget af at få sit eget værksted og tegne sine egne møbler. I 1936 tog han derfor først et kursus på Teknisk Skole for dernæst at søge ind på Kunsthåndværkerskolens møbellinje.

(D)
Als ausgelernter Tischler wurde Wegner trotz der damaligen hohen Arbeitslosigkeit sofort bei Stahlberg eingestellt.
Er wohnte noch zu Hause und zog mit der Familie in die Østergade 6, wo sein Vater in den Räumlichkeiten, die auch heute noch zum Kirchenplatz wenden, eine neue Schusterwerkstatt einrichtete.
Hier wohnte er bis zu seinem 21. Geburtstag 1935 und wurde dann als Wehrdienstpflichtiger eingezogen. Er kam an die Kaserne in Høvelte in Nordseeland.
Seinen Wehrdienst hatte er bereits im November 1935 abgeleistet, Wegner kehrte aber nicht nach Tønder zurück. Er wollte eine eigene Werkstatt haben und seine eigenen Möbel entwerfen. 1936 nahm er an einem Lehrgang an der Technischen Schule teil, um dann später an der Möbellinie der Kunsthandwerkerfachschule aufgenommen zu werden.

(GB)
Once Wegner completed his apprenticeship as a cabinetmaker he received employment immediately at Stahlberg's workshop. Wegner was still living at home with his family. He then moved with them to Østergade 6 where his father had opened a new shoemaker's workshop in the buildings that face out towards the church square to this very day.
He lived there until 1935 when he turned 21 and was called up for military service in the army. Wegner was dispatched to the military barracks in Høvelte on Northern Zealand. His military service was completed in November 1935. Yet Wegner never returned to Tønder to live or to work.
He decided that he wanted to open his own workshop and to design his own furniture. In 1936 he began taking courses at the Technical School in order to apply for admission to the furniture design department of the School of Applied Arts in Copenhagen.

ny folder tønder til tryk 15 x 29,7_Layout 1 17/06/15 12.40 Side 13

10 Fiskeskabet
Der Fischschrank
The Fish Cabinet

En af Wegners mest overvældende præstationer som uddannet snedker og designer var skabelsen af Fiskeskabet i 1944. Det er et møbel, hvor han evnede at forene et stramt funktionalistisk formsprog med en overdådig dekoration i form af en undervandsscene med fisk og vandplanter. Et motiv, Wegner skabte ud fra minderne om barndommens leg ved Vidåen i Tønder. Intarsiaarbejdet består af 3000 stykker finér i forskellige træsorter, som Wegner selv endte med at skære ud med sin lommekniv, da ingen anden, selv ikke hans daværende samarbejdspartner, snedkermester Johannes Hansen, ville påtage sig opgaven.

(D)
Eine der größten Hervorbringungen Wegners als ausgebildeter Tischler und Designer war die Gestaltung und Herstellung des, Fischschrankes' 1944. Ein Möbelstück, das die stramme funktionalistische Formsprache mit einer überwältigenden Dekoration eines Unterwasser-Szenariums mit Fischen und Wasserpflanzen vereinigt. Ein Motiv aus den Erinnerungen Wegners an die Kindheit an der Wiedau in Tondern.
Die Intarsienarbeit besteht aus 3000 Stücken Furnier in verschiedenen Holzsorten, die Wegner selbst mit seinem Taschenmesser ausschnitzte, denn niemand, nicht einmal Tischlermeister Johannes Hansen, mit dem Wegner eng zusammenarbeitete, nahm diese Herausforderung an.

(GB)
One of Wegner's most spectacular works as a newly trained cabinetmaker and designer was the creation of the Fish Cabinet in 1944.
It is a unique piece of furniture where he successfully combines a highly functional formal expression together with a richly decorative style characterized by underwater scenes of fish and aquatic plants.
This motive was created by Wegner from memories of his childhood play along the banks of the Vidå stream in Tønder.
The intarsia work itself is comprised of some 3,000 assorted pieces of various types of wood veneer. Wegner ended up carving all the pieces himself with his own pocket knife. No one was willing to undertake the task. Not even his former partner and master cabinetmaker, Johannes Hansen, thought it possible to achieve such a work.

ny folder tønder til tryk 15 x 29,7_Layout 1 17/06/15 12.40 Side 14

11 Tønder Museum
Das Tønder Museum
The Tønder Museum

Tønder Museum var et sted, Wegner yndede at komme som teenager. Han kunne lide forskelligheden i de udstillede genstandes former og fandt motiver, han kunne bruge i sin egen kunst blandt museets skulpturer og malerier. Dette gjaldt bl.a. en kongelig porcelænsskulptur af den svenske billedhugger Theodor Lundberg kaldet Bølge og Strand. Den skar han en parafrase over i en egetræsplanke, han havde fundet på en nedrivningsplads.
På museet fik han også kendskab til forskellige perioders møbeltyper. Han holdt særligt af regulære pindestole, men kom aldrig til at kunne lide deciderede stilmøbler, hvis udtryk han bekæmpede, da han selv blev møbeldesigner.

(D)
Das Museum in Tondern war bei Wegner in seinen Teenager-Jahren besonders beliebt. Ihm gefielen die Verschiedenheiten in der Form der ausgestellten Gegenstände und er fand in den Skulpturen und Gemälden Motive für seine eigene Kunst. Besonders beeindruckend fand er eine Porzellan-Skulptur des schwedischen Bildhauers Theodor Lundberg mit dem Titel ‚Bølge og Strand' (Welle und Strand). Von dieser Skulptur stellte er aus einer auf einem Bauplatz gefundenen Eichenbohle eine Paraphrase her.
Auch mit den verschiedenen Typen von Möbeln wurde er bekannt. Besonders gefielen ihm die ganz einfachen Holzstühle. Ausgesprochene Stilmöbel fielen nicht in seinen Geschmack, er vermied auch später als Möbeldesigner die Formsprache dieser Stilmöbel.

(GB)
Tønder Museum was a place that Wegner enjoyed visiting when he was a teenager. He liked the variety of forms in the museum artefacts that were on display. He found inspiration in the Museum's sculpture and paintings which he could then use in his own creative work. One of the works that inspired him was a porcelain sculpture by the Swedish sculptor Theodor Lundberg entitled Wave and Beach. He carved his own version of this work from an oak plank that he found at a demolished building site.
At the museum he learned about the different periods of furniture design in viewing the collection.
Wegner preferred the simple design of stick chairs. He was never fond of overly 'stylized' furniture as such. He fought against this form of expression when he became a furniture designer.

ny folder tønder til tryk 15 x 29,7_Layout 1 17/06/15 12.40 Side 15

12

Vandtårnet og Stolegaven anno 1995
Der Wasserturm und das Stühle-Geschenk Anno 1995
The Water Tower and Tønder's Gift of Chairs anno 1995

Som dreng var Wegner vældig fascineret af Tønders to tårne - kirketårnet og vandtårnet - og ønskede at komme op i dem begge. Kirketårnet var det kun muligt at komme op i, hvis graveren gav ham lov. Men vandtårnet kunne han kun fantasere om at stå i, da det jo var i brug og fuld af vand! Men hans ønske gik i opfyldelse ca. 70 år senere. Vandværket var på daværende tidspunkt lagt udenfor byen og tårnet blev i stedet overdraget byens to museer, der valgte at indrette det til museum for det nu internationalt kendte bysbarn Wegner. Han donerede selv de møbler, som han ønskede at blive repræsenteret med i sin fødeby.
Det blev en gave på 37 stole, som i dag står permanent udstillet på tårnets 8 dæk. Wegner-tårnet åbnede for publikum i 1995, og selvfølgelig var møbeldesigneren selv den første til at komme op i toppen!

(D)

Als Junge war Wegner von den zwei Türmen von Tondern beeindruckt: Kirchturm und Wasserturm, in beide wollte er gern empor klettern. Beim Kirchturm war das nur mit Erlaubnis des Kirchendieners möglich und beim Wasserturm blieb es der Phantasie überlassen, weil der ja in Betrieb und mit Wasser gefüllt war!
Ungefähr 70 Jahre später wurde sein Wunsch erfüllt.
Das Wasserwerk fand außerhalb der Stadt seinen Platz und so wurde der Turm den beiden Museen der Stadt übertragen, die für den nun international bekannten Wegner ein Museum einrichteten. Wegner sorgte selbst für ein Möbel-Geschenk, mit dem er sich in der Stadt seiner Geburt vertreten sehen konnte.
So kam es zu dem Geschenk der 37 Stühle, die als Dauerausstellung in den 8 Stockwerken des Turmes erlebt werden können. Der Wegner-Turm wurde 1995 eröffnet, natürlich kam der Möbel-Designer als Erster in die Höhe!

(GB)

As a boy Wegner was deeply fascinated by Tønder's two towers: the church tower and the water tower. He wished to climb to the top of both towers. The church tower was accessible to climb with the permission of the sexton.
Yet he could only dream of climbing to the top of the Water Tower since it was still filled with water.
However, his dream would eventually come true 70 years later. The waterworks were eventually moved outside the city.
The Water Tower was then offered to the two museums of Tønder. They then decided to turn it into a museum dedicated to the world famous native son of Tønder, Hans J. Wegner.
He donated the furniture which he wished to represent his design legacy to the city of his birth.
This resulted in a gift of 37 chairs which are today on permanent display on the 8th deck of the Water Tower.
The Water Tower was opened to the public in 1995. Of course it was the furniture designer himself who was the first visitor to reach the top of the tower!

ny folder tønder til tryk 15 x 29,7_Layout 1 17/06/15 12.40 Side 16

13 Kunstmuseet i Tønder

Kunstmuseet i Tønder
The Art Museum in Tønder

Wegners 'Stolegave anno 1995' hører i dag ind under Kunstmuseet i Tønder, der er Danmarks museum for nordisk kunst og design. Udover kunstudstillinger forpligter museet sig således også til at vise udstillinger, der belyser de nordiske landes rige designtraditioner.
Finsk kultur, herunder finsk design, fik sit gennembrud på Verdensudstillingen i Paris i 1900 og cementerede dette med arkitekten Alvar Aaltos succes i 1930'erne og designeren Tapio Wirkkalas i 1950'erne. Svensk design gjorde sig internationalt bemærket i 1930 med Stockholm-udstillingen, mens dansk design måske kunne siges at få sit internationale gennembrud i 1951 hvor Wegners Den Runde Stol, også slet og ret kaldet The Chair, blev et efterspurgt møbel i USA.

(D)
Wegners ‚Stühlegeschenk Anno 1995' ist heute ein Teil der Ausstellungen des ‚Kunstmuseet i Tønder', das Museum in Dänemark für nordische Kunst und nordisches Design. Neben Kunstausstellungen verpflichtet sich das Museum zu Ausstellungen, die ihr Fokus auf die reichhaltige Designer-Tradition der nordischen Länder richten.
Finnische Kultur und finnisches Design kam auf der Weltausstellung in Paris im Jahr 1900 zu einem Durchbruch. Dieses Verhältnis wurde durch den Erfolg des Architekten Alvar Aalto in den 1930'ern und des Designers Tapio Wirkkala in den 1950'ern unterstrichen. Schwedisches Design machte sich 1930 mit der Stockholm-Ausstellung bemerkbar. Bei dänischem Design könnte man 1951 von einem Durchbruch reden, wo Wegners Runder Stuhl oder ‚The Chair' in den USA nachgefragt wurde.

(GB)
Wegner's Gift of Chairs anno 1995 is part of the Art Museum in Tønder's collection of Nordic art and design. Along with its focus on Nordic art the museum has the responsibility of showing exhibitions that highlight the Nordic countries rich design tradition.
Finnish culture and design made its international breakthrough at the Paris World's Fair in 1900. It cemented this position with the success of the architect Alvar Aalto in the 1930's and the designer Tapio Wirkkala in the 1950's.
Swedish design received international recognition in connection with the Stockholm Exposition in 1930.
Danish design could be said to have made its international breakthrough in 1951 when Wegner's Round Chair also known as 'The Chair' became one of the most sought after pieces of design furniture in the USA.

ny folder tønder til tryk 15 x 29,7_Layout 1 17/06/15 12.40 Side 17

14

Wegners plads, plade og pris
Wegners Platz, Plakette und Preis
Wegner's Square, Memorial Plaque and Prize

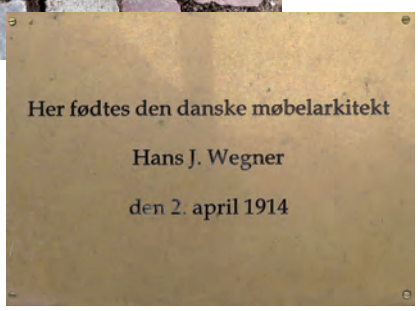

I 2014 kunne Wegner være fyldt 100 år, hvilket Tønder valgte at fejre fra og med april og året ud.
Kunstmuseet ryddede alle sine rum til fordel for en stor særudstilling, der kom til at hedde "Hans J. Wegner. Et nordisk designikon fra Tønder", mens Tønder kommune sørgede for de tre p'er. Det vil sige, de satte en mindeplade med indskriften 'Her fødtes den danske møbelarkitekt Hans J. Wegner den. 2. april 1914' op på det hvide hus i Smedegade 12. De navngav pladsen mellem rådhuset og museumskomplekset 'Wegners Plads' og endelig indstiftede de en Wegnerpris. Den bliver hvert år uddelt i april - gerne på den præcise dato den. 2. april, Wegners fødselsdag.

(D)
Im Jahr 2014 wäre Wegner 100 Jahre alt geworden. Dieser Merktag wurde von der Stadt Tondern vom April bis zum Jahresende gefeiert.
Das Kunstmuseum stellte in sämtlichen Räumen eine Sonderausstellung mit dem Titel „Hans J. Wegner. Eine nordische Designerikone aus Tondern" vor. Die Tønder Kommune sorgte für das dreifache ‚P': Eine Plakette am weißen Haus in der Smedegade 12 mit der Inschrift ‚Hier wurde der dänische Möbelarchitekt Hans J. Wegner am 2. April 1914 geboren'; der Platz zwischen dem Rathaus und dem Museumskomplex wurde zum ‚Wegners Platz'; das dritte ‚P' lässt sich in einem neu gestifteten Wegner-Preis finden. Der Preis wird jedes Jahr am 2. April - dem Geburtstag Wegners – verliehen.

(GB)
2014 was the centennial of the birth of Hans J. Wegner which the city of Tønder chose to celebrate in April and throughout the following year.
The Art Museum in Tønder emptied it's exhibition space to make room for a special exhibition entitled 'Hans J. Wegner. A Nordic Design Icon from Tønder.' The city of Tønder celebrated Wegner with a commemorative plaque on the wall of the white house at Smedegade 12. It is inscribed with the text: 'Here is the birthplace of the Danish furniture designer Hans J. Wegner born April 2nd 1914.' The city of Tønder inaugurated 'Wegner Place' situated between City Hall and the Museum complex. Finally Tønder initiated a 'Wegner Prize' which is presented by the city every year on April 2n the day of Wegner's birth.

ny folder tønder til tryk 15 x 29,7_Layout 1 17/06/15 12.40 Side 18

15

Wegners gadelygte
Wegners Straßenlaterne
Wegner's Streetlamp

I december 1975 udskrev arkitektforeningen og lampeproducenten Louis Poulsen en konkurrence. De ønskede, at den skulle munde ud i en gadelygte, der ikke gjorde nætter i byen til skinnende lyshave, sparede på strømmen og samtidig ikke var en anmassende foranstaltning i gamle såvel som nye bymiljøer. Wegner vandt konkurrencen med sin asymmetriske kuppellygte, der var tegnet sammen med datteren Marianne. Lygten er opsat i Tønder bl.a. i byens velbevarede gågade og i Amtmandens park.

(D)
Im Dezember 1975 wurde durch die dänische Architektenvereinigung und dem Lampenproduzenten Louis Poulsen ein Wettbewerb ausgeschrieben. Man wünschte sich eine gedämpfte Straßenbeleuchtung mit geringem Stromverbrauch, die zugleich in alte und neue Umgebungen hineinpasste.
Wegner gewann diesen Wettbewerb mit seiner asymmetrischen Kuppelleuchte, die er zusammen mit seiner Tochter Marianne entworfen hatte. Die Leuchten sind u.a. im schön erhaltenen Fußgängerbereich der Stadt und im ‚Amtmandens Park' zu sehen.

(GB)
In November 1975 the Association of Danish Architects and the lamp manufacturer Louis Poulsen launched a competition for a streetlamp.
They were looking for a new type of streetlamp that did not transform night time in the city into a garishly illuminated light show; and which also saved energy. It should be suitable for both historic and modern city spaces.
Wegner won the competition with his asymmetrical domed streetlamp that he designed together with his daughter Marianne. The streetlamp has been erected on Tønder's historic pedestrian street and in the Prefect's Park.

ny folder tønder til tryk 15 x 29,7_Layout 1 17/06/15 12.40 Side 19

16

Møbelhuset 2
Møbelhuset 2
Møbelhuset 2 (Furniture Store)

Wegners bedste stole kan ses og prøvesiddes i Vandtårnet i Tønder. Ønsker man at investere i dem eller nogle af Wegners andre møbler, der stadig er i produktion, kan de købes i Møbelhuset 2, der ligger i Vestergade 35.

(D)
Die besten Stühle Wegners lassen sich im Wasserturm ansehen und ausprobieren. Möchte man Wegner-Möbel - von denen auch heute noch viele produziert werden - käuflich erwerben, bietet das Møbelhuset 2 in der Vestergade 35 eine reichhaltige Auswahl an.

(GB)
Wegner's chairs can be best seen and sat upon at the Water Tower. If you should wish to invest in a chair or another piece of Wegner furniture still in production then it is possible to purchase these at the furniture store Møbelhuset 2 located on Vestergade 35.

ny folder tønder til tryk 15 x 29,7_Layout 1 17/06/15 12.40 Side 20

1. Wegners fødehjem
Wegners Geburtshaus
Wegner's Birthplace And Childhood Home

2. Værksted
Werkstätten
The Workshops

3. Kirketårnet
Der Kirchturm
Church Tower

4. Tønder Statsseminariums øvelsesskole
Die Schule am Lehrerseminar
Tønder State Elementary School

5. Marius Jacobsens hjem
Bei Marius Jacobsen zu Hause
The Home of Marius Jacobsen

6. Fritid
Freizeit
Leisure Time

7. Stahlberg
Stahlberg
Stahlberg

8. Den første stol
Der erste Stuhl
The First Chair

9. Østergade 6
Østergade 6
Østergade 6

10. Fiskeskabet
Der Fischschrank
The Fish Cabinet

11. Tønder Museum
Das Tønder Museum
The Tønder Museum

12. Vandtårnet og Stolegaven anno 1995
Der Wasserturm und das Stühle-Geschenk Anno 1995
The Water Tower and Tønder's Gift of Chairs anno 1995

13. Kunstmuseet i Tønder
Kunstmuseet i Tønder
The Art Museum in Tønder

14. Wegners plads, plade og pris
Wegners Platz, Plakette und Preis
Wegner's Square, Memorial Plaque and Prize

15. Wegners gadelygte
Wegners Straßenlaterne
Wegner's Streetlamp

16. Møbelhuset 2
Møbelhuset 2
Møbelhuset 2 (Furniture Store)

Folderen er udgivet med støtte fra:
Byturismepuljen i Tønder Kommune

VENNER
AF KUNSTMUSEET I TØNDER